

Пропозиції
до проекту Закону України
«Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо забезпечення
свободи від втручання в приватне життя людини»
(реєстр. № 9623 від 18.08.2023 р.)*

Законопроект розроблено з метою «декриміналізації діянь, пов'язаних із порнографією в частині, що не становить суспільної небезпеки, а також створенням чи утримання місць розпусти і звідництвом, як таких, що не заподіюють істотної шкоди, що посилять захист від втручання в приватне життя».

Визнаючи необхідність удосконалення підстав відповідальності за кримінальні правопорушення проти моральності, вважаємо за доцільне зазначити таке.

1. Закріплене в частині другій статті 34 Конституції України право людини і громадянина вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір може бути віднесено і до інформації порнографічного характеру (за винятком тієї, яка може бути обмежена законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя).

Проте, об'єктом злочинів, передбачених статтями 301, 302 Кримінального кодексу України (далі – КК України), є моральність як правила суспільної поведінки, що складаються під впливом культурних традицій та духовних цінностей, і які реалізуються через дійові моральні переконання і принципи.

З огляду на задекларовану мету, назва законопроекту потребує уточнення в частині її відповідності змісту пропонованих змін.

2. Запропоновані проектом визначення понять «порнографія» та «екстремальна порнографія» розкриваються через використання оціночних ознак, що ускладнює процес їх розмежування. З огляду на відсутність нормативних критеріїв віднесення продукції до такої, що має порнографічний характер (Закон України «Про захист суспільної моралі», Наказ Міністерства культури України від 16 березня 2018 року № 212 втратили чинність у зв'язку із прийняттям Закону України «Про медіа» від 13.12.2022 № 2849-IX), у практичній діяльності виникатимуть серйозні труднощі при визначенні – чи є та або інша продукція порнографічною, що негативно вплине на якість правозастосування пропонованої норми. Зокрема, ідеться про відсутність однозначної позиції з приводу того, який образ можна вважати відверто сексуальним, або яка поведінка є відверто сексуальною.

Такий підхід не відповідає вимогам щодо якості законів у контексті верховенства права, гарантованого статтею 8 Конституції України, зокрема, його елементу «юридична визначеність», який вимагає, щоб норми були чіткими і

точними та спрямованими на забезпечення того, щоб ситуації та правовідносини залишалися передбачуваними.

3. Додаткової аргументації потребує пропозиція щодо декриміналізації діянь, передбачених статтею 302 КК України.

Підставами декриміналізації виступають явища або соціальні процеси, які призводять до необхідності звуження меж кримінально-правової заборони, що може виражатися у визнанні неефективності чи непотрібності в певних умовах конкретної кримінально-правової норми, або в необхідності її зміни з метою виведення за межі кримінальної відповідальності та караності певного кола діянь та суспільних відносин.

Тобто, має бути об'єктивна неможливість чи недоцільність протидії певним суспільно-небезпечним діянням за допомогою інструментів кримінального права. Зазначене передбачає визначення інструментальної спроможності кримінального права протидіяти заподіянню шкоди суспільним відносинам у вигляді кримінально-правової заборони для такого типу поведінки; перевірку здатності альтернативних засобів запобігання шкоди суспільним відносинам, які охороняються кримінальним правом; оцінку соціальних витрат – як кримінально-правових, так і альтернативних.

У пояснювальній записці до проекту відсутній аналіз статистичних даних щодо практики застосування статті 302 КК України, у тому числі судової практики застосування покарання до осіб, засуджених за створення або утримання місць розпусти і звідництва, тощо. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків законодавчих змін не містить аргументів щодо втрати суспільної небезпечності діяннями, передбаченими статтею 302 КК України та доцільності їх декриміналізації.

4. Проект оперує поняттями, кримінально-правовий зміст яких не узгоджується з термінологією кримінального закону, що не дозволяє належним чином їх ідентифікувати та встановити відмінності між ними. Зокрема, у частині четвертій статті 301 КК України пропонуються такі кваліфікуючі ознаки вчинення: «...з використанням влади, службових чи професійних повноважень».

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

* Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.